

Luis Baz

El breu tractat *Sobre el concepte d'Història*¹ (1939) representa un intent de reelaborar el concepte materialista d'Història. Amb aquest assaig, estructurat metodològicament a partir del concepte del temps de l'ara, i dins el qual adquireixen una reveladora funcionalitat, donades les circumstàncies (Hitler i Stalin vénen de firmar el pacte germano-soviètic de no-agressió), els conceptes de salvació i de força messiànica, Benjamin pretén superar tant el conformisme polític i econòmic de la socialdemocràcia com el procediment additiu del positivisme històric. El primer ha estat una de les causes de la caiguda, perquè res ha corromput tant els treballadors alemanys com l'opinió que nedaven a favor del corrent; el segon,

es limita a proclamar la massa de fets per omplir el temps homogeni i buit.

El materialisme històric, però, podria guanyar (com el Turc, el cèlebre autòmat del s. XVIII que, amb una pipa d'aigua a la boca i assegut davant la taula d'escacs, guanyava, ajudat per un mestre ocult, una partida darrera l'altra), ajudat per la teologia, la partida hermenèutica de la filosofia de la Història: el passat conté un índex secret, que apunta a la salvació, i el cronista ha de tenir en compte, quan narra els esdeveniments, que no n'hi ha, de grans o petits, que res del que ha succeït s'ha de donar per perdut per a la Història, que sense dubte importa, en primer lloc, a la humanitat salvada del seu passat, que es manté llavors, en tot moment, cita-

ble. Cadascun dels seus episodis viscuts es converteix en una *citation à l'ordre du jour* -el qual és sempre el dia del judici final.

Per altra banda, articular històricament el passat no vol dir reconèixer-lo tal com ha succeït. Vol dir apoderar-se del seu record tal com resplendeix en el moment d'un perill. El perill amenaça tant la consistència de la tradició com els seus receptors. Per a tot dos és un i el mateix: prestar-se a ésser instruments de la classe dominant.

El Messies arriba no tan sols com a salvador, arriba com a superador de l'Anticrist. Però només l'historiògraf posseeix el talent d'avivar en el passat la resplendor de l'esperança. Més encara: tampoc els morts estaran segurs davant l'enemic si venç. I aquest enemic no ha deixat de vèncer.

La tradició dels explotats ensenya que "l'estat d'excepció" que ara pateixen és la regla. És precís, per això, elaborar un concepte d'Història adequat. Després, es presentarà com a tasca la realització de l'autèntic estat d'excepció: mitjançant la qual millorarà la posició en la lluita contra el feixisme. *L'astorament* produït pels esdeveniments que s'estan vivint no és en cap cas filosòfic. No es troba a l'inici d'un coneixement: significa que no es pot mantenir més la representació de la Història de la qual procedeix.

Sabat és que, als jueus, els estava prohibit demanar pel seu futur. La *Tora* i l'oració servien per ensenyar a recordar-ho una i altra vegada. Això llevava màgia al futur, a la mercè del qual quedaven els qui consultaven els endevinadors. Per això, però, per als jueus, el futur mai arribava a ser un temps homogeni i buit. Perquè, cada segon, era la petita porta per la qual podia entrar el Messies.... ❖

¹ BENJAMIN, W., *Über den Begriff der Geschichte, en Gesammelte Schriften*, Frankfurt am Main: 1. 2, ed. de R. Tiedemann i H. Schweppenhäuser, 1974, p. 691-104.

Imatge de la pel·lícula *La última frontera*, de Manuel Cussó sobre la vida de Walter Benjamin, que pròximament es projectarà al Centre de Cultura